

А. А. Пересада

Київський національний економічний університет

РОЛЬ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ У ФІНАНСОВОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ

Як засвідчує світовий досвід, в умовах розвиненої ринкової економіки саме комерційні банки мають виступати у ролі організаторів та фінансових ініціаторів здійснення великих інвестиційних проектів та програм. Лише вони здатні відігравати вирішальну роль у мобілізації фінансових інвестиційних ресурсів, виступаючи як провідники, а в ряді випадків — як фінансові гарантії інвестиційних заходів, що запроваджуються.

Роль комерційних банків у фінансовому забезпеченні інвестиційної діяльності визначається за такими напрямками:

- надання банківських кредитів для фінансування інвестиційних проектів;
- здійснення лізингових операцій;
- підтримка комерційного кредитування;
- видача гарантій учасникам інвестиційного проекту;
- розрахунково-платіжні операції у рамках проектної діяльності;
- організація спільного банківського кредитування проекту;
- фінансування проекту через придбання паїв, акцій та облігацій;
- компаній, що реалізують проект;
- послуги інвестиційного брокера;
- мобілізація фінансових ресурсів для реалізації проекту методом сек'юритизації;
- фінансовий консалтинг.

Основними функціями у цьому процесі є:

мобілізаційна — вибір найефективніших джерел та способів мобілізації інвестиційних ресурсів, залучення коштів на внутрішньому та зовнішньому ринках для інвестування їх в національну економіку;

експертна — вибір та експертиза інвестиційних проектів, розробка методик і критеріїв оцінки їх з позиції інвестиційної привабливості, а також вибір банків, покликаних стати співкредиторами проекту;

стимулююча — розробка та здійснення комплексу заходів з реалізації ефективних схем консорціального кредитування, в яких банк виступає в ролі головного реалізатора або кредитора;

платіжна — організація проходження фінансових ресурсів, встановлення кореспондентських відносин, розрахунково-касове обслуговування клієнтів, здійснення міжнародних розрахунків;

контрольна — контроль за ефективним та цільовим використанням залучених коштів, видача гарантійних листів, поручительств та інших зобов'язань, а також контроль за окупністю проектів та вчасним погашенням зобов'язань з боку позичальників.

Водночас, мобілізуючи внутрішні ресурси для фінансування інвестиційних проектів, комерційні банки можуть мати можливість прямого виходу на світовий фінансовий ринок з метою масового залучення іноземного капіталу для реалізації інвестиційних проектів; брати безпосередню участь в розробці пілотних проектів та інвестиційних програм, що здійснюються з участю іноземного капіталу; виконувати функції одного із фінансових агентів уряду, з метою забезпечення ефективного розміщення зарубіжних інвестицій в національну економіку.

Аналізуючи роль та функції комерційних банків у фінансовому забезпеченні інвестиційної діяльності підприємств, приходимо до висновку, що саме банки є тією ключовою ланкою між промисловими підприємствами та інвесторами як інституціональними, так і індивідуальними, через ефективну політику мобілізації інвестицій у реальний сектор економіки як за рахунок внутрішніх, так і зовнішніх джерел.

Можливі декілька варіантів, умови яких задовольняють банк і схиляють його до участі у проектному фінансуванні.

1. За результатами експертизи банк робить висновок щодо високої життєздатності та прибутковості проекту. У цьому випадку він може брати участь у проекті навіть за низької кредитоспроможності інших учасників проекту та непереконливих гарантій погашення кредиту.

2. Варіант, при якому очікувані потоки готівки від реалізації проекту, як джерело покриття боргу, за результатами ретельно проведених розрахунків задовольняють банк.

3. Банк задовольняють результати оцінки перспективних потоків готівки (частково), забезпеченням решти частки кредиту слугують активи позичальника, природно, після ретельної оцінки його фінансового стану.

4. Результати аналізу фінансового стану підприємства-позичальника підтверджують його високий рейтинг і переконують кредитора у його спроможності своєчасного погашення боргу.

Таким чином, головним принципом участі банку у фінансуванні проекту виступає його впевненість у реальності генерування потоків готівки, які забезпечать покриття боргу та одержання процентів за ним.